

FOGALOMKÁRTYÁK

1. Csoport

Cionisták Általános Szervezete	Akiba
Kóser konyha	Volksdeutsche

Amikor 1897-ben megalakult a Cionista Világszervezet, egyetlen egységes politikai testületként működött, azonban később a mozgalom politikai pártokra szakadt, köztük a Po'ale Cionra, a Mizrahira, a Radikális Cionistákra és a Revíziós Cionistákra. Azok a cionisták, akik ellenezték a mozgalom e megosztottságát, 1923-tól általános cionistáknak kezdték magukat nevezni, és 1931-ben megalakították saját nemzetközi pártjukat.

A Hanoar Haivri Akiba egy cionista ifjúsági mozgalom volt, amelynek ideológiája a judaizmus hagyományos értékeit vette alapul. A mozgalmat Krakkóban alapították zsidó diákok szervezeteként. Az Akiba 1924-ben egyesült más nyugat-galíciai zsidó ifjúsági szervezetekkel. Az Akibától különvált csoport később megalakította az Általános Cionisták ifjúsági mozgalmát, a Hanoar Hatzionit, ismertebb nevén a Hanoárt. Az Akiba a holokauszt előtt és alatt Lengyelországban és Közép-Európa más országaiban is tevékenykedett. Tagjai 1930-ban kezdtek el kollektíven letelepedni Palesztinában. A mozgalom a holokauszt előtt kb. 30 000 tagot számlált.

A kóser héber szó, jelentése alkalmas, tetsző, megfelelő. A kóser konyha az ételek rituális alkalmasságát, tisztaságát jelzi a zsidó vallásban és szokásokban. Egy állat akkor tekinthető kósernek, ha hasított körmű és kérődző. Ebbe belefér a marha, kecske és a juh, de tréflinek, tisztátalannak számít a disznó. A madarak közül kósernek számít a csirke, pulyka, liba, kacsa, galamb, de nem számítanak annak a ragadozó madarak. A kóser halaknak uszonyuk és pikkelyük van. Hiába kóser egy állat, ha sérült, az tréflinek számít, tilos a fogyasztása. Egy

tisztának számító állat húsa akkor lesz kóser, ha azt megfelelő módon vágja le a sakter, és jó alaposan kivérezeti, adott esetben még az ereket is kivágja belőle. A kóserség alapszabályai közé tartozik az is, hogy a tejes és húsos ételeket nem szabad összekeverni.

Náci kifejezés, szó szerinti jelentése "német nép", amely a Németországon kívül élő német nemzetiségűekre vonatkozott. A háború utáni Lengyelországban a "Volksdeutsche" szó sértésnek számított, az "áruló" szinonimájaként használták. Az interjúban Wygodzka asszony helytelenül minden sziléziaira használja ezt a kifejezést, ami sértő a sziléziai közösségre nézve. Hosszú és gyakran heves viták folytak arról, hogy a sziléziaiak külön nemzetet alkotnak-e vagy sem, és a modern történelem során gyakran kényszerültek vagy kényszerítették őket arra, hogy németnek, lengyelnek vagy cseheknek vallják magukat. Valójában egyesek több kapcsolatot éreztek Németországgal, mint Lengyelországgal, de ezek az identitásbeli kérdések rendkívül összetettek. Az 1940-es náci német népszámlálás során Felső-Szilézia mintegy 400.000-500.000 lakosát automatikusan a német nemzetiségi kategóriába sorolták, és Wygodzka asszony az interjúban leegyszerűsítve a helyzetet azt állítja, hogy "mindannyian Volksdeutsche-ok lettek".

2. Csoport

Kibuc	Pogrom
Reich	Volksdeutsche

A kibuc a zsidó közösségi települések egy sajátos típusa. Az első kibucok a XX. század elején alakultak ki. A kibucközösségek alapelve az egyenlőség. A kibucban a fontos döntéseket szavazással hozzák meg, minden vagyon közös, és minden nyereséget a település fejlődésére és a tagok jólétére fordítanak. Az első időkben csak mezőgazdasági tevékenységet folytattak a kibuclakók, ami később ipari és szolgáltató szektorbeli foglalatosságokkal egészült ki. Ma kizárólag Izraelben maradtak kibucok, de a holokauszt előtt Közép- és Kelet-Európában is léteztek kibucok, amelyeket cionista szervezetek alapítottak, hogy kiképezzék és felkészítsék a fiatal zsidókat a Palesztinában való letelepedésre. Néhány kibuc még a második világháború elején is létezett, köztük a vilniusi, ahol Eni Wygodzka élt.

1.) 1941. június 30. és július 2. között került sor az első pogromra, a német csapatok bevonulásakor. Zsidók százait verték meg vagy gyilkolták meg "bosszúból" a szovjetekkel való állítólagos "kollaboráció" és az NKVD által elkövetett bűncselekmények miatt (1941 júniusának utolsó napjaiban az NKVD meggyilkolta a Lembergben (Lwowban) fogvatartott ukrán és lengyel politikai foglyokat); 2.) 1941. július 25-27. között került sor a második pogromra, az ún. "Petliura napjaira", amikor a németek által felbujtott és segített helyi ukrán csoportok, valamint lengyelek tömegesen gyilkolták meg és fosztották ki a zsidókat. A pogromnak összesen 1500-2000 áldozata volt; 3.) az Einsatzgruppe C 1941. július 2-16. közötti akciója Lemberg (Lwow) területén, kb. 7000 áldozatot követelt, köztük legalább 5000-en voltak zsidók, akiket tömegesen lőttek agyon.

Reich - németül birodalom. A német megszállás alatt álló lengyel területek nem voltak egyenlő jogállásúak - a nyugati részeket, köztük Sziléziát és Zagłębie-t, ahol Eni családja élt, a Harmadik Birodalom annektálta, míg Lengyelország középső és déli részeit a Lengyel Főkormányzósághoz csatolták. A Főkormányzóságot Németország pusztán logisztikai okokból különálló közigazgatási egységként irányította.

Náci kifejezés, szó szerinti jelentése "német nép", amely a Németországon kívül élő német nemzetiségűekre vonatkozott. A háború utáni Lengyelországban a "Volksdeutsche" szó sértésnek számított, az "áruló" szinonimájaként használták. Az interjúban Wygodzka asszony helytelenül minden sziléziaira használja ezt a kifejezést, ami sértő a sziléziai közösségre nézve. Hosszú és gyakran heves viták folytak arról, hogy a sziléziaiak külön nemzetet alkotnak-e vagy sem, és a modern történelem során gyakran kényszerültek vagy kényszerítették őket arra, hogy németnek, lengyelnek vagy cseheknek vallják magukat. Valójában egyesek több kapcsolatot éreztek Németországgal, mint Lengyelországgal, de ezek az identitásbeli kérdések rendkívül összetettek. Az 1940-es náci német népszámlálás során Felső-Szilézia mintegy 400.000-500.000 lakosát automatikusan a német nemzetiségi kategóriába sorolták, és Wygodzka asszony az interjúban leegyszerűsítve a helyzetet azt állítja, hogy "mindannyian Volksdeutsche-ok lettek".

3. Csoport

Displaced Persons Camp	jiddis
Knesszet	Jad Vasem

Jad Vasem (Yad Vashem) - a Holokauszt Áldozatainak és Hőseinek Izraeli Emlékhatósága, Jeruzsálemben található múzeum, archívum és emlékhely.

A jiddis (saját nevén: ייִדיש) a germán nyelvek nyugati ágába tartozó nyelv, eredetileg az askenázi (= német) zsidóság nagy részének anyanyelve volt, amely felnémet származéknyelvként alakult ki német nyelvterületen a középkor folyamán. Ez a felnémet jellegű nyelv tartalmaz héber-arámi és ófrancia elemeket is. Egyes régiókban szláv elemek is belekerültek a jiddisbe, természetesen, ahol szláv nyelvi környezetben élt a jiddis, ott a nyelvtani szerkezetekre is hatással volt.

Az úgynevezett hontalan táborok (DP táborok - Displaced Persons Camp) a háború utáni Európában elsősorban Németországban, Ausztriában és Olaszországban létesítettek táborok, amelyek közép- és kelet-európai menekültek, valamint a náci koncentrációs táborok egykori foglyai számára biztosítottak ideiglenes elhelyezést. Az eredeti elképzelés az volt, hogy a menekültek minél hamarabb haza települnek származási országukba, de sokukat vagy nem lehetett haza telepíteni, vagy nem akartak visszamenni, mert félték az országukban uralkodó politikai helyzet miatti üldöztetéstől.

A Knesszet (Izrael egykamarás parlamentje) az ország törvényhozó testülete. Neve és 120 fős létszáma a Knesszet Hagedolah (Nagytanács) testületéből származik, amely az i. e. 5. században Ezra és Nehemiás által Jeruzsálemben összehívott zsidó tanács volt.